Dana-Luminița TELEOACĂ

Particularități morfosintactice ale textului contemporan de rugăciune (I)

D.-L.T. – cercet. şt. III, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti", Bucureşti. Doctor în filologie. Autoare a mai multor articole şi studii consacrate terminologiei religioase şi limbii textelor bisericeşti. Lucrări în colaborare: *Tratatul de istorie a limbii române, Cultivarea limbii române, Dicționarul etimologic al limbii române*, *Dicționar de cuvinte şi expresii străine* etc.

1. *Precizări preliminare*

Prin cercetarea de față ne propunem să întreprindem o analiză comparativă a două cărți de rugăciune, una ortodoxă (Rug., 2004), alta catolică (Rug., 1987). Observațiile noastre vizează numai textul propriu-zis al rugăciunii (nu şi indicațiile tehnice legate de ritualul rostirii acesteia), din discuție omițându-se, de asemenea, atât pasajele care reprezintă citate din textul biblic (cf. fragmente evanghelice, psalmi etc.), cât şi paginile de cateheză (de exemplu, observațiile privitoare la rânduiala spovedaniei, la păcatele omenești etc.).

Catalogarea unui fapt de limbă drept „arhaic" s-a realizat în baza nivelului cult, literar al românei actuale; mai exact, dacă o anumită formă arhaică se utilizează astăzi în limba populară / regională, forma respectivă a fost luată în considerație, punctul nostru de referință nefiind limba populară, ci româna standard. La fel ca şi în cazul investigării limbii textului catihetic[1], şi în situația de față am urmărit distribuția faptelor lingvistice în ansamblul textului bisericesc, iar nu fragmentar, condiție *sine qua non* pentru delimitarea cât mai obiectivă, în ultimă instanță ştiințifică, a aspectelor care apar în mod constant în textul respectiv, în opoziție cu cele care reprezintă fapte izolate de limbă.

BDD-A20566 © 2011 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:16 UTC)

2. *Morfologie*[2]

2.1. **Substantivul**

– forme arhaice de vocativ în *-e*[3]: *„...cântare îngerească strigăm Ție, Puternice:...”* (Rug., 2004, p. 10); *„...Hristoase Dumnezeule, mult-Milostive* și *mult-Îndurate”* (*ibid.,* p. 18-19); *„Împărate* a toată făptura,...” (*ibid.,* p. 27); „Atotțiitorule, *Cuvinte* al Tatălui,...” (*ibid.,* p. 30); *„Suflete* al meu netrebnic, *suflete* pătimaș,...” (*ibid.,* p. 188);

– marcarea cazuală a termenilor unei sintagme în vocativ (situație aproape generalizată în textul ortodox): *„Duhule Sfinte”* (Rug., 2004, p. 37) *„Sfinte îngere”* (*ibid.,* p. 184) ș.a.;

– tipare arhaice cu genitivul: ‘prep. *a* + adj. nehot. *tot* + subst. (+ adj. [calificativ, posesiv])’: *„Împărate a toată făptura,...”* (Rug., 2004, p. 27); „Dumnezeul puterilor și *a tot trupul...”* (*ibid.,* p. 28); *„...spre* alungarea *a tot pizmașul”* (*ibid.,* p. 43) ș.a.;

– dativul adnominal (deosebit de frecvent în textul ortodox): *„Sprijinitor **sufletului** meu”* (Rug., 2004, p. 42); *„...tămăduire **durerilor** celor de multe feluri”* (*ibid.,* p. 180); *„...Spicul cel nearat* și de *mântuire **lumii,...**”* (*ibid.,* p. 181); *„sălaș **păcatului**”* (*ibid.,* p. 230) ș.a.;

– morfemul personal de Ac. *pe* apare uneori (la fel ca în limba veche[4]) și în fața substantivelor care nu reprezintă nume de persoană propriu-zise: *„...născându-te, ai venit să scapi din robie **pe** poporul* tău” (Rug., 1987, p. 74);

– substantive cu forme arhaice (sg. *greșală,* pl. *greșale:* formă ce păstrează fonetismul cu [ș] dur muntenesc, specific sec. XVI-XVII, fiind generalizată în textul ortodox): „Iartă-ne *greșalele* ce am săvârșit înaintea Ta...” (Rug., 2004, p. 29; cf. și *ibid.,* p. 52);

– forme arhaice de gen (unele, etimologice) și număr: *pustie* [arh., pop.] / *pustiu: „...*drepților, locuitori în *pustie,* [...], rugați-vă pentru mine,...” (Rug., 2004, p. 39); *vremi / vremuri: „vremi* de ispitire” (*ibid.,* p. 74); *suspinuri / suspine: „...suspinurile* mi le auzi” (*ibid.,* p. 218);

– păstrarea articolului enclitic la substantiv în condițiile antepunerii unui atribut adjectival și ale postpunerii unui alt atribut, în situațiile în care, în româna actuală, articolului enclitic îi corespunde articolul posesiv genitival. Aspectul menționat poate fi expresia unei declinări a substantivului atât prin „atracție”, cât și prin „conținutul” acestuia (este cazul numelor desemnând „obiecte unice”)[5]: *„...smeritul* și *netrebnicul robu**l*** tău...” (Rug., 2004, p. 23); „Pentru rugăciunile *Sfinților Părinți**lor*** noștri,...” (*ibid.,* p. 253) ș.a.;

BDD-A20566 © 2011 Revista „Limba Română”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:16 UTC)

– articularea enclitică a unor substantive (care desemnează, în general, nume de divinități, dar și personaje arhicunoscute[6] vetero, dar mai ales neotestamentare) precedate de prepoziții, dar care nu prezintă determinare: „...ci eu nădăjduiesc *în Domnul*" (Rug., 1987, p. 31); „...cel ce ai pătimit pentru Hristos și ai luat îndrăzneală *către Stăpânu**l**,...*" (Rug., 2004, p. 39); „Mărește sufletul meu *pe Domnul*" (Rug., 1987, p. 75); „Primește-mă deci și pe mine, Hristoase, ca *pe desfrânata* și ca *pe tâlharul,...*" (Rug., 2004, p. 199); „...Carele ai îndreptat *pe vameșul* și ai miluit *pe canaaneanca*..." (*ibid.,* p. 223) ș.a.

2.2. Adjectivul

2.2.1. Calificativ

– superlativul absolut[7]: caracteristică textului bisericesc (în speță, cel al rugăciunii ortodoxe) este preferința pentru modalitățile lexicale și lexico-gramaticale de exprimare a acestui grad de comparație: (a) ***mult*** (la fel ca în unele limbi romanice occidentale, dar și ca în româna veche): „Hristoase Dumnezeule, *mult-Milostive* și *mult-Îndurate*" (Rug., 2004, p. 18-19); „Stăpânul meu *mult-milostiv,...*" (*ibid.,* p. 162); „...*mult-iubitoare* a neamului creștinesc..." (*ibid.,* p. 277-278); (b) ***prea*** (apare deosebit de frecvent în ambele texte): „...după pilda inimii *preasfinte* a fericitei și pururea neprihănitei Fecioare Maria" (Rug., 1987, p. 11); „...*preasfântul* sacrament..." (*ibid.*); „...*preaputernicele* tale rugăciuni,..." (Rug., 2004, p. 23); „... *preacinstitul* tău nume" (*ibid.,* p. 23); „...oile turmei Tale *preaalese*" (*ibid.,* p. 62)[8] ș.a.; (c) subst. ***mulțime*** + subst. G: „...***mulțimea** bunătății* Tale,..." (Rug., 2004, p. 36; cf. și *ibid.,* p. 57); (d) structuri în care intră nehot. ***tot:*** „... cea ***cu totul** nevinovată*" (Rug., 2004, p. 40; p. 242); „...să preamărească ***întru tot** sfânt* numele Tău..." (*ibid.,* p. 78) ș.a.; (e) derivate negative: „...*nemăsurată* milă, *nespusă* și *neajunsă* iubire de oameni,..." (Rug., 2004, p. 49) ș.a.;

– regimul sintactic al unor adjective: (a) regim datival (în locul celui prepozițional)[9]: „...*iertător **vrăjmașilor*** mei" (Rug., 2004, p. 53); „...viață curată, *agonisită **mie***" (*ibid.,* p. 172); „...sunt *nevrednic* și ***cerului și pământului***..." (*ibid.,* p. 199) ș.a.; (b) regim prepozițional distinct comparativ cu româna literară actuală: *părtaș **de / la:*** „...ca să pot fi odată *părtaș **de*** slava și ***de*** fericirea voastră" (Rug., 1987, p. 16; cf. și *ibid.,* p. 43).

2.2.2. Pronominal

– adjectivul pronominal nehotărât *tot* „orice": „...Care luminezi și sfințești pe *tot* omul..." (Rug., 2004, p. 18); „...ca să vindece *toată* neputința și boala" (Rug., 1987, p. 32) ș.a.;

BDD-A20566 © 2011 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:16 UTC)

– exprimarea redundantă a posesiei[10]: „Luminează-*mi* mintea ***mea***...” (Rug., 2004, p. 31); „...nu pot să-*mi* ridic capul ***meu***...” (*ibid.,* p. 58); „...fiul care ***și***-*a pierdut* pe tatăl ***său*** preaiubit...” (*ibid.,* p. 83) ș.a.

2.3. Pronumele

– exprimarea emfatică a pronumelui personal cu funcția sintactică de subiect[11]: „Întru deznădăjduire zăcând *eu,* m-ai ridicat” (Rug., 2004, p. 12); „Am păcătuit și fărădelegile mele *eu* le cunosc” (*ibid.,* p. 58);

– frecvența deosebită (în textul ortodox) a pron. pers. *dânsul,* arhaism morfologic[12]: „...și cu *dânsa* [= frumusețea străină, *n. – D.-L.T.*] mi-am rănit inima...” (Rug., 2004, p. 33); „...izbăvește-mă de *dânsele* [de curse, *n. – D.-L.T.*]...” (*ibid.,* p. 42); „...și să fugă de la fața *Lui* cei ce-L urăsc pe *Dânsul*” (*ibid.,* p. 42) ș.a.;

– utilizarea aproape generalizată în textul ortodox a pronumelui semiindependent, trăsătură a limbii române din perioada sec. al XVI-lea și al XVIII-lea[13]: „...lumina *cea* neapropiată” (Rug., 2004, p. 18); „...greșala *cea* de voie și *cea* fără de voie” (*ibid.,* p. 22); „...păzitorul meu *cel* sfânt...” (*ibid.,* p. 35) ș.a.;

– pronumele de întărire, utilizat în special la pers. a II-a[14]: „*Înșuți, Doamne,* primește și rugăciunile noastre...” (Rug., 2004, p. 19); „Atotțiitorule, *Înșuți* fiind desăvârșit,...” (*ibid.,* p. 30); „*Înșuți,* întru tot Bunule Stăpâne, caută din ceruri...” (*ibid.,* p. 82) ș.a.

2.4. Verbul

2.4.1. Regimul sintactic

– regim prepozițional distinct de cel din limba română literară actuală: „...că *nepricepându-ne de* niciun răspuns,...” (Rug., 2004, p. 25); „*Milostivește-Te* deci și *spre* mine...” (*ibid.,* p. 70): „... și *întru* ajutorul tău cel puternic *rugându-mă,...*” (*ibid.,* p. 173); „...*spre* Tine *nădăjduiesc*” (*ibid.,* p. 210); „Toată *nădejdea* mea ***spre*** *tine o pun,...*” (*ibid.,* p. 276); *a se hotărî* ***de*** + infinitiv[15]: „...ca *să mă hotărăsc de* a nu le mai face [păcatele, *n. – D.-L.T.*] în viitor” (Rug., 1987, p. 17); *a se învrednici* ***de*** + infinitiv: „...ca *să ne învrednicim* și noi la învierea noastră *de a primi* însușirile unui trup măreț” (*ibid.,* p. 88);

– verbe (locuțiuni/expresii verbale, perifraze verbale cu *a fi, a face*), construite în limba literară actuală prepozițional, cunosc în textul bisericesc regim datival[16]: „...aceia care ***mi***-*au greșit*” (Rug., 1987, p. 6); „...iertare celor ce ***Ți***-*au greșit...*” (Rug., 2004, p. 57, p. 211); „Și lumina fără sfârșit *să* ***le*** *strălucească* ***lor***” (Rug., 1987, p. 32); „...și *să mă învrednicească* ***împărăției*** Sale” (Rug., 2004,

BDD-A20566 © 2011 Revista „Limba Română”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:16 UTC)

p. 41, p. 62); „...și *milostiv fii* ***nouă,...***" (*ibid.,* p. 67, p. 87); *„Nu este* ***lui*** *mântuire...*" (*ibid.,* p. 76, p. 88); *„...dobândește-****ne,*** te rugăm, ca toți să trăim..." (Rug., 1987, p. 87; p. 89; p. 91); *„...să nu* mai *viez* ***mie,*** ci ***Ție,...***" (*ibid.,* p. 227); „...bogăția facerii de bine *izvorăște*-o ***tuturor***" (*ibid.,* p. 258) ș.a.;

– verbe tranzitive construite cu dativul: „Îngerul Domnului *a vestit* ***Mariei...***" (Rug., 1987, p. 12); *„...*care *ați slujit* ***lui Dumnezeu...***" (Rug., 2004, p. 40, 74); *„...*ca *să-****ți*** *slujească* ***ție***" (Rug., 1987, p. 74, p. 83); *„Ajută-****mi*** cu Sfânta Doamnă Fecioară,..." (Rug., 2004, p. 43, p. 55, p. 258); „Doamne, ca *să-****mi*** *ajuți* grăbește-te!" (Rug., 1987, p. 90); *„...*și *să nu-****mi*** *răsplătești* după faptele mele,..." (Rug., 2004, p. 211, p. 277);

– verbe intranzitive „absolute" utilizate prepozițional (aspect izolat în textul ortodox): *a deznădăjdui de ceva*[17]: *„...nu deznădăjduiesc de* a mea mântuire" (Rug., 2004, p. 199);

– verbe construite propozițional (iar nu cu partea de propoziție corespunzătoare acesteia), izolat în rugăciunea catolică: *„...dobândește-ne,* te rugăm, *ca* toți *să trăim...*" (Rug.,1987, p. 87) ș.a.

Alte aspecte: preferința pentru pasivul reflexiv, verbe reflexive utilizate activ, forme slabe de indicativ / imperativ / conjunctiv (prezent) cu valoare de imperativ, viitorul cu conjunctivul, arhaisme morfologice etc.

2.5. Adverbul

– *foarte* – utilizat singur, un fapt de limbă arhaic[24]: „...nu Te mânia pe noi *foarte,* nici pomeni fărădelegile noastre" (Rug., 2004, p. 26, p. 274 ș.a.);

– adverbul interogativ arhaic *au* „oare" utilizat, la fel ca în româna veche, în propoziții retorice negative[25]: *„..au* doară nu-mi va fi acest pat groapă?" (Rug., 2004, p. 36 ș.a.).

3. Considerații finale

Într-o cercetare recentă[26], pe baza unui corpus de lucru reprezentat de două cărți ortodoxe de rugăciune, aveam ocazia de a argumenta lingvistic arhaicitatea marcată a textului de rugăciune (compartimentul morfosintactic), în special prin raportare la manualul de învățătură creștină. Demersul întreprins în lucrarea de față susține concluzia formulată de noi în studiul anterior, antrenarea, într-o discuție comparativă, a unui text de cult catolic reliefând și mai pregnant caracterul autonom al variantei bisericești actuale ortodoxe (textul de rugăciune) față de varianta literară laică.

BDD-A20566 © 2011 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:16 UTC)

Cum s-a putut desprinde din paginile consacrate acestei analize comparative, majoritatea faptelor de limbă inventariate (în număr covârșitor, fenomene lingvistice arhaice, uneori, cu conservări la nivel popular) se regăsesc în textul ortodox. Ba, mai mult, frecvența deosebită cu care acestea continuă să circule în literatura bisericească ortodoxă de astăzi este relevantă pentru pregnanța „arhaicului" în conturarea identității lingvistice a textului bisericesc (ortodox). Reamintim câteva dintre aceste aspecte (este vorba despre fenomene lingvistice absente în textul catolic sau care apar aici mai puțin frecvent, uneori chiar foarte rar): forme arhaice de vocativ în *-e;* tipare arhaice cu genitivul; dativul adnominal; grupările nominale polidefinite; articularea enclitică a unor substantive precedate de prepoziții, dar care nu prezintă determinare; exprimarea redundantă a posesiei; pronumele semiindependent și de întărire; regimul prepozițional distinct al verbelor, raportat la varianta literară laică, ș.a.

Practic, singurele fenomene lingvistice de morfosintaxă care individualizează într-un oarecare grad (printr-o frecvență care totuși nu poate fi considerată remarcabilă) textul catolic sunt: marcarea superlativului absolut cu morfemul *prea-*; utilizarea adjectivului nehotărât *tot* cu semnificația de „orice"; preferința pentru regimul verbal datival în detrimentul celui prepozițional; construirea unor verbe tranzitive cu dativul (toate, aspecte lingvistice bine și foarte bine reprezentate în textul de confesiune ortodoxă).

Note

[1] V. Teleoacă, 2009.

[2] În abordarea noastră o serie de aspecte morfosintactice vor figura la partea de vorbire pentru care discutăm un aspect lingvistic sau altul (de exemplu, aspecte legate de caz – la substantiv; regimul sintactic al verbului sau al adjectivului – la verb, respectiv la adjectiv etc.).

[3] Aspect aproape generalizat în textul ortodox, dar absent în textul catolic.

[4] În opinia lui Pușcariu (1922, p. 578), generalizarea lui *pre* în româna veche s-ar datora eficacității sale de a distinge între subiect și obiectul direct, restrângerea ulterioară (la utilizarea exclusiv cu nume de ființe) fiind posibilă în condițiile în care confuzia dintre subiect și obiectul direct nonanimat era exclusă. Pentru Densusianu (ILR, II, 37, ap. *Sintaxa*, 2007, p. 121-122), același aspect ar reprezenta o dovadă a nesiguranței traducătorului în folosirea acestei prepoziții-morfem.

[5] Cf. *Sintaxa*, 2007, p. 78. În literatura de specialitate, pentru situații de genul celor semnalate mai sus, se vorbește despre „grupări nominale polidefinite", expresie a unui tipar vechi, pierdut, se pare, la sfârșitul sec. al XVIII-lea (v., de exemplu, Croitor, 2009).

[6] Situație nesemnalată în studii anterioare consacrate acestui aspect (a se vedea Chivu, 1997, p. 7; Dima, 2002, p. 147; Teleoacă, 2009, p. 490).

[7] Și în textul (ortodox al) rugăciunii, la fel ca și în alte tipuri de texte bisericești, majoritatea formelor de superlativ reprezintă calcuri după cuvintele slave (Mihăilă, 1972, p. 245).

BDD-A20566 © 2011 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:16 UTC)

[8] Procedeul formării superlativului cu *prea-* este atât de productiv în textul din 2004, încât morfemul în discuție se atașează și la substantive propriu-zise: „...desfrânare și *prea-desfrânare,...*" (Rug., 2004, p. 207)

[9] A se vedea și regimul sintactic al verbelor cu care se pot pune în relație aceste adjective.

[10] În textul bisericesc, la fel ca în limba veche, construcția cu posesiv dublu exprimat reprezintă o structură gramaticală, iar nu una emfatică, așa cum este în româna actuală (Dindelegan, 2009, p. 181). Studiile de istorie a limbii române au evidențiat pentru perioada veche un proces de atenuare a funcției posesive a adjectivului pronominal posesiv (cf., de exemplu, Șovar, 2010, p. 161-162), aspect ce a permis utilizarea în același context și a cliticului, de altfel singurul „păstrat" de româna literară actuală în construcții care exprimă ideea de „proprietate inalienabilă" (cf. Vasilescu, 2010, p. 262).

[11] Gramaticile actuale descriptive și normative consideră neexprimarea subiectului o opțiune nemarcată a uzului și atrag atenția asupra caracterului greșit, superfluu al exprimării subiectului prin pronume personal în alte situații decât cele de emfază sau de contrast discursiv (Vasilescu, 2010, p. 264). În textul rugăciunii, aspectul menționat reflectă nu numai un fenomen arhaic de limbă, ci este, în egală măsură, și expresia unui anumit tip de literatură, în care „retorismul" se constituie ca element fundamental.

[12] În studiile actuale de specialitate, *dânsul* ocupă, de fapt, o poziție intermediară între pronumele personal și cel de politețe (cf. Stan, 2007, p. 297), în condițiile în care în limba veche utilizarea acestui pronume atât ca substitut al numelor caracterizate [+uman], cât și al celor definite [-uman] pledează pentru interpretarea lui drept personal (aspect susținut și de situația lingvistică din textul bisericesc).

[13] Cf. Iordan, 1983, p. 36.

[14] Aspect care se explică prin faptul că rugăciunea presupune adresarea directă a creștinului către Dumnezeu.

[15] Construcțiile cu verb urmat de infinitiv cu *a* precedat de prep. *de* erau destul de răspândite în sec. XIX, ca urmare a calcului după franceză. Astăzi, acestea sunt abandonate în favoarea construcțiilor cu conjunctivul / supinul (Vasilescu, 2010, p. 253).

[16] Unele dintre aceste complemente indirecte sunt generate de verbe cu regim de dativ, ca în limba veche slavă (ILRLV, 1997, p. 174; v. și Sala, 1997, p. 190, care vorbește în astfel de situații despre calcuri sintactice). Cf. și *infra,* verbe tranzitive construite cu dativul.

[17] Probabil, sub influența regimului sintactic (prepozițional) al verbului antonim de la care s-a derivat (cf. *a nădăjdui* ***în*** *ceva / cineva*).

[18] Densusianu, 1961, p. 248, atribuia această topică a adverbului *foarte* „fie folosirii sale cu sensul «mult», ceea ce îi permitea să fie plasat și după verb, fie construcțiilor slave în care *zělo* este pus după verb".

[19] V. *Sintaxa*, 2007, p. 279.

[20] V. Dana-Luminița Teleoacă, *Arhaic și popular în textul actual al rugăciunii,* comunicare la cel de-al 10-lea Colocviu Internațional al Catedrei de limba română: *Limba română: ipostaze ale variației lingvistice,* București, 3-4 decembrie 2010.

Bibliografie

Surse / Izvoare

1. Rug., 2004 = *Carte de rugăciuni pentru trebuințele și folosul creștinului ortodox,* Tipărită cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul B.O.R., Editura Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., București.

BDD-A20566 © 2011 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:16 UTC)

2. Rug., 1987 = *Carte de rugăciuni* (ediția a VII-a), Arhiepiscopia Romano-Catolică de București.

Studii și articole / Lucrări de referință

1. Vasile Arvinte, în *Biblia de la 1688,* vol. I, Iași, 1998.
2. Gheorghe Chivu, *Civilizație și cultură. Considerații asupra limbajului bisericesc actual,* Editura Academiei Române, București, 1997.
3. Blanca Croitor, *Determiner Spreading in Old Romanian,* în *Grammaticalization and Pragmaticalization in Romanian* (ed. Rodica Zafiu), Editura Universității din București (sub tipar), București, 2009.
4. Ovid Densusianu, *Istoria limbii române,* vol. II, Editura Științifică, București, 1961.
5. Vasilica Silvia Dima, *Elemente arhaice în limbajul bisericesc actual – Molitvelnicul,* în LR, LI, nr. 4-6, 2002, p. 143-164.
6. Gabriela Pană Dindelegan, *Din nou despre dativul posesiv din grupul verbal. Observații asupra limbii române vechi,* în LR, LVIII, nr. 2, 2009, p. 173-182.
7. *Istoria limbii române literare. Epoca veche (1532-1780)* [coord.: Ion Gheție], Editura Academiei Române, București, 1997.
8. Iorgu Iordan, *Istoria limbii române,* Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983.
9. Gh. Mihăilă, *Contribuții la istoria culturii și literaturii române,* Editura Minerva, București, 1972.
10. Sextil Pușcariu, *Despre pre la acuzativ,* în „Dacoromania", anul II, 1922, p. 566-581.
11. Marius Sala, *Limbi în contact,* Editura Enciclopedică, București, 1997.
12. Mioara Avram, *Sintaxa limbii române în secolele al XVI-lea – al XVIII-lea* [coord.: Mioara Avram], Editura Academiei Române, București, 2007.
13. Marcela Stan, *Pronumele dânsul în limba română actuală,* în LR LVI, nr. 3, 2007, p. 295-306.
14. Georgiana-Andreea Șovar, *Observații pe marginea flexiunii cazuale a numelor de rudenie în limba română veche,* în Lucrările celui de al treilea Simpozion Internațional de Lingvistică, (București, 20-21 noiembrie, 2009), Editura Universității din București, 2010, p. 161-170.
15. Dana-Luminița Teleoacă, *Aspecte morfosintactice în textul catihetic actual,* în Lucrările celui de-al doilea Simpozion Internațional de Lingvistică, Editura Universității din București, București, 2009, p. 489-501.
16. Andra Vasilescu, *Tendințe în sintaxa secolului al XX-lea,* în „Studii de limba română" (Omagiu profesorului Grigore Brâncuș), Editura Universității din București, 2010, p. 251-275.
17. Magdalena Vulpe, *Repartiția geografică a construcțiilor cu infinitivul și conjunctivul în limba română,* în FD, V, 1963, p. 122-153.
18. Dana-Mihaela Zamfir, *Morfologia verbului în dacoromâna veche (secolele al XVI-lea – al XVII-lea),* I, Editura Academiei Române, București, 2005.
19. Dana-Mihaela Zamfir, *Morfologia verbului în dacoromâna veche (secolele al XVI-lea – al XVII-lea),* II, Editura Academiei Române, București, 2007.

BDD-A20566 © 2011 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:55:16 UTC)